

анализ видов слухания, как составляющей коммуникативной компетентности. Уточнена сутність поняття «активное слушание» в профессиональной деятельности социального работника. Определено, что умение активного слушания нужно формировать и развивать в процессе обучения с целью осуществления эффективной профессиональной деятельности. Приведены примеры упражнений тренинга «Искусство слушать» осуществлено итоговое оценивание сформированности умения слушать студентов, будущих социальных работников.

Ключевые слова: слухания, виды слухания, формирование умения слушать, коммуникативно-речевая подготовка, будущие социальные работники.

The effectiveness of communication in the professional activity of a social worker depends on the ability to listen. Listening is not just silence, but active activity. The best interlocutor is someone who can listen, not just speak well. To be a social worker means giving the client an opportunity to speak, to talk about their problems, to have difficulties in life, to understand and support him / her. The ability of active listening, in the professional activity of a social worker, is considered as the ability to express interest in the conversation, interpret and analyze information, to understand the content of the said, psychological and emotional state of the interlocutor to use the techniques of verbal and non-verbal listening (facial expressions, gestures, out of sight, mind) heard. External signs that indicate active listening to the social worker of the interlocutor are the expression of interest in him, his problems, the desire to help. In order to find out the ability to listen to the interlocutor with the third year students of the specialty 231 «Social work», the test «Ability to listen»; and the test «Assessment of ability to speak and listen» were conducted. The analysis of the results showed that 18,3 % of students achieved a high (10-12 points) level of listening skills; sufficient (8-10 points) demonstrated – 37,8 % of students; low (less than 8 points) – 43,9 % of students. Thus, almost half of the students surveyed showed a low level of ability to listen to the interlocutor. The data obtained were taken into account during the organization of the formative stage of the study, which focused on the students' practical tasks, modeling and playing professionally oriented situations, role-playing and business games, conducting trainings. After the training, quantitative and qualitative data of students' self-esteem, future social workers showed higher levels of listening skills than before participating in it. So, to the questionnaire: «How do you assess your level of listening skills» where «1» is the lowest, «5» is the highest. 47,8 % of students rated their grade as «4»; 33,2 % rated it «3», 12,1 % rated it «5». Active listening skills should be developed and developed in the learning process in order to carry out an effective professional activity of a social worker.

Key words: hearing, visible hearing, listening to listeners, communication and speech training, future social workers.

УДК 37.015.31:316.7]:378:37.011.3-051:004.031.42(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2020-1(11)-194-197

Варга Леся Іванівна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач,

Мартин Наталія Володимирівна,

старший викладач,

Мукачівський державний університет, м.Мукачеве

КРИТЕРІАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Матеріали статті відображають актуальну проблему - критеріальний підхід до формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами інтерактивних технологій. Визначено роль спілкування як один із важливих інструментів професійної діяльності майбутніх учителів. Автори статті визначають, що формування комунікативної культури студентів вищого навчального педагогічного закладу – складний і багатоплановий процес, ефективність якого зумовлена взаємопов'язаними компонентами комунікативної культури майбутніх учителів: ціннісно-орієнтаційним; емоційно-особистісним; мовленнєво-комунікативним, інтерактивно-діяльним.

Ключові слова: критеріальний підхід, комунікативна культура, інтерактивні технології, майбутні вчителі, спілкування.

Постановка проблеми. Вітчизняні науковці наголошують на винятковій важливості оволодіння професією в житті кожної людини, стверджуючи, що, постаючи «способом самоактуалізації особистості у соціально-схвалюваних видах діяльності, професійна діяльність одночасно служить і одним із основних способів життєвого самовизначення» [2, с. 228]. Відомо, що з розвитком тієї чи тієї професії формуються професійні правила, норми, вимоги до представника певної сфери діяльності. Ці вимоги охоплюють необхідні знання, уміння, навички, професійні обов'язки, особистісні якості.

Як зазначено вище, у педагогічній теорії глибоко й усебічно характеризувано роль спілкування у вихованні та розвитку особистості: спілкування є найважливішим чинником формування особистості людини, засобом виховання, бо виховувати – це «не лише впливати на уявлення і поняття дитини, формувати переконання, але й ...забезпечувати практичну регуляцію її поведінки, взаємин з іншими людьми» [2, с.11]. До того ж спілкування суттєвою мірою впливає на молоду людину, оскільки «формування її особистості, необхідних соціальних якостей відбувається лише у процесі різноманітної діяльності у світі речей, явищ, людей і людських взаємин, що її оточує» [4, с. 29]. Спілкування – один із важливих інструментів професійної діяльності майбутніх учителів. «Саме воно допомагає налагоджувати контакт, з'ясувати проблеми та накопичувати

інформацію, необхідну для розв'язання проблеми. Одночасно в ході спілкування відбувається цілеспрямований вплив фахівця. Окрім того, від володіння засобами спілкування часто залежить результат ділових переговорів майбутніх учителів з представниками структур виконавчої влади, ділових кіл, різних закладів та організацій. Без перебільшення можна сказати, що спілкування є чи не найважливішим, а іноді й найскладнішим видом діяльності майбутнього учителя» [6].

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Вітчизняні й зарубіжні вчені В. Бочарова, Д. Годлевська, А. Капська, І. Мигович серед багатьох якостей і вмінь майбутнього фахівця особливу увагу звертають на необхідність розвитку вмінь і навичок спілкування, взаємодії, ефективної комунікації. Погоджуємося з науковими міркуваннями стосовно того, що комунікативна функція майбутнього вчителя виявляється під час реалізації всіх інших функцій. Вона дає змогу трансформувати особливості його діяльності під час виконання інших функцій: у ході реалізації діагностичної функції майбутньому спеціалістові необхідні вміння налагоджувати контакт з учнями, уміння слухати; ставити запитання й відповідати на них, доводити, обґрунтовувати, аргументувати та переконувати, критикувати і спростовувати тощо, а для виконання прогностичної – уміння прогнозувати комунікацію, концентрувати й розподіляти увагу тощо.

Мета статті: обґрунтування актуальності проблеми

формування комунікативної культури майбутніх учителів.

Результати дослідження. В контексті сьогодення майбутні вчителі мають володіти вагомим професійним комунікативним потенціалом. Ця якість впливає на характер їх спілкування й складається з комунікативних якостей, які маркують розвиток здатності до спілкування, комунікативних здібностей, тобто здатності володіти ініціативою в спілкуванні, здатності емоційно відгукуватися про стан партнерів зі спілкування, здатності до самостимуляції та взаємної стимуляції в спілкуванні; комунікативної компетентності, тобто знання норм і правил спілкування. Незважаючи на те, що за такими вміннями закріплена поширена в психолого-педагогічній і мовознавчій теорії та практиці назва «комунікативні», не обмежуємо їхню характеристику лише здатністю людини до передавання інформації. Наше бачення базоване на трьох аспектах аналізу поняття «спілкування»: комунікативному, інтерактивному та перцептивному, а також на основних функціях спілкування, що виявляються в обміні діями, вчинками; у здатності до сприймання партнера зі спілкування, до інтерпретації отриманих результатів, їх оцінювання. На основі цього можна сформулювати сутність комунікативних мовленнєвих професійних умінь студентів – майбутніх педагогів. Під інформаційним змістом професії майбутнього вчителя розуміємо сукупність знань про предмет цієї галузі, методи та прийоми його дослідження, сутність наукових термінів, що становлять поняттєво-категорійний апарат педагогічної сфери.

Комунікативні мовленнєві професійні вміння, на наш погляд, можна розподілити за такими групами:

- уміння налагоджувати психологічний контакт, забезпечувати необхідні для спільної діяльності взаємини з колегами;

- мовно-мовленнєві вміння (здатність ефективно використовувати загальноживану літературну лексику та спеціальну термінологію й професійні слова для досягнення успішності мовленнєвого акту, ознаками якого є змістовність, доступність, зрозумілість, доречність, різноманітність, виразність);

- уміння вербально-професійної імпровізації (творча діяльність у мінливих умовах різноманітних професійних ситуацій).

Безперечно, розв'язання проблеми ефективності формування комунікативної культури в майбутнього вчителя залежить від знання структури культури спілкування. Узагальнення теоретико-методологічних положень науковців [1; 4; 5] засвідчило, що вчені, виокремлюючи структурні компоненти комунікативної культури. Розглянемо різні підходи до опису компонентів комунікативної культури, запропоновані фахівцями різних галузей:

- аксіологічний, когнітивний, прагматичний, афективний;
- інформаційно-мовленнєвий, перцептивно-когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісно-мотиваційний;

- мотиваційно-ціннісний, перцептивний, інтерактивний, комунікативний;

- знання основ теорії спілкування, професійно-гуманістична спрямованість особистості, комунікативно-творчі здібності й уміння, результативність спілкування;

- мовленнєва культура, стратегії поведінки в спілкуванні;
- культура мислення, емоційна культура, культура мовлення.

Незважаючи на відмінності в поглядах на компоненти структури комунікативної культури, більшість авторів виокремлює аксіологічний, мотиваційний, мовленнєвий, емоційний, операційний компоненти. З огляду на напрацювання спеціалістів різних галузей і специфіку професійної діяльності майбутніх учителів, диференційовано такі взаємопов'язані компоненти: ціннісно-орієнтаційний; емоційно-особистісний; мовленнєво-комунікативний, інтерактивно-діяльнісний.

Ціннісно-орієнтаційний компонент комунікативної культури майбутніх учителів передбачає спрямованість на суб'єкта, відображає внутрішній світ особистості. Моральні цінності формуються на основі потреб та інтересів особистості, яка формує індивідуальну систему цінностей, що є основою становлення

ціннісних орієнтацій особистості. Відповідно до системи цінностей, прийнятої особистістю, формуються переконання, настанови й ідеали життєдіяльності, симпатії чи антипатії, схильності або неприязнь, вольові зусилля, рішучість. На базі ціннісних орієнтацій, усталених у суспільстві, розробляють систему соціальних норм поведінки особистості, що впливає на формування й розвиток комунікативної культури та регулює поведінку людини.

Ціннісно-орієнтаційний компонент містить початковий досвід діяльності особистості з оволодіння, оцінювання, обрання, переосмислення, формування власної системи етичних цінностей, світогляду. Він окреслює мотиви вибору професії, шляхів і способів оволодіння обраною спеціальністю (наприклад, тип навчальної діяльності: механічне запам'ятовування, вивчення й розуміння наданого матеріалу, робота з додатковими джерелами, участь у наукових гуртках, проведення глибоких наукових досліджень тощо). Серед моральних цінностей, значущих для майбутнього вчителя, варто назвати такі: любов до людей, відповідальність, совість, соціальна справедливість, рівність, доброта, такт. Проте перше місце серед усіх моральних цінностей посідає гуманізм, тобто любов до людей. Гуманізм майбутнього вчителя визначає мотивацію діяльності, ієрархію цілей та цінностей, формулювання мети й обрання шляхів її досягнення, або характер діяльності.

Ціннісно-орієнтаційний компонент трактуватимемо як такий, що містить початкову систему культурних, духовних, етичних, психологічних та інших цінностей, яка визначає спосіб взаємодії людини з суспільством та світом узагалі, формує світогляд особистості, впливає на рівень її культури. Цей компонент є простором існування аксіосфери особистості, тобто системи її цінностей.

Емоційно-особистісний компонент комунікативної культури передусім регулює формування особистісного смислу (складники – рефлексія й емпатія) та його емоційну реалізацію, що відіграє посутню роль у комунікативній підготовці студентів до професійної практичної діяльності. Усвідомлення, критичний аналіз та окреслення шляхів конструктивного вдосконалення своєї діяльності відбувається в процесі професійної рефлексії. Якщо рефлексія – це «принцип людського мислення, який спрямовує на осмислення і усвідомлення власних форм і передумов, предметний розгляд самого знання, критичний аналіз його змісту і методів пізнання; діяльність самопізнання, яка розкриває внутрішню будову і специфіку духовного світу людини», то професійна рефлексія доповнює названі характеристики специфікою професійної діяльності майбутнього вчителя. Професійна рефлексія маркує ставлення спеціаліста до себе як до суб'єкта професійної діяльності. У разі недостатньо високого рівня рефлексії вчитель схильний навіязувати учневі власний спосіб мислення та свої дії. Надмірна орієнтація «на себе», на власний спосіб мислення засвідчує невміння об'єктивно оцінювати й аналізувати власний стиль взаємодії.

Мовленнєво-комунікативний компонент комунікативної культури регулює та визначає комунікативну діяльність майбутнього вчителя; постає як набір мовних знань, мовленнєвих умінь і навичок, що реалізує комунікативний аспект комунікативної культури. Спілкування відіграє важливу роль у професійній діяльності майбутнього вчителя, оскільки є важливим інструментом технології навчання й виховання. Найбільш типові форми спілкування в педагогіці – формальне та неформальне спілкування. Формальне спілкування передбачає налагодження зв'язків із різними людьми.

Інтерактивно-діяльнісний компонент передбачає вияв комунікативної культури, апробованої в дії через інтерактивні методи навчання та засвоєної особистістю як найбільш ефективний чинник впливу на учня. Під час формування комунікативної культури майбутніх учителів, що охоплює розвиток умінь і навичок, значущих для професійного спілкування, а також особистісних якостей, необхідно залучати студентів до діяльності (навчальної, позанавчальної, виробничої практики, участі в проєктах, акціях тощо). Лише безпосередня участь у діяльності,

пов'язаній із формуванням комунікативної культури, може сприяти зацікавленості студентів до саморозвитку й підвищення її рівня. Можемо стверджувати, що комунікативна культура майбутнього учителя – обов'язкова в структурі його професійної діяльності.

Для розроблення структурних компонентів комунікативної культури майбутнього вчителя вагоме значення мають також критерії, показники й рівні її сформованості, за якими проходить оцінювання. Це зумовлене потребами підвищення якості освіти й вимогами до кваліфікації спеціаліста.

У дослідженні диференційовано критерії формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами інтерактивних технологій: ціннісний, особистісний, мовленнєвий, інтерактивний. Визначаючи й доповнюючи один одного через вияв якостей та індикатори, вони характеризують якісний і кількісний аспекти професійності особистості студента.

Ціннісний критерій комунікативної культури передбачає врахування системи ціннісних орієнтацій і смислових настанов, які маркують спрямованість спілкування, притаманного майбутньому вчителю, спосіб включення у взаємодію з суб'єктами спілкування. Складники цього критерію базовані на системі цінностей професійної діяльності, що забезпечить сприятливе ставлення студента до професії майбутнього вчителя. Він вирізняється такими показниками: уміння сприймати та відчувати внутрішній стан партнера в спілкуванні; ініціативність у спілкуванні; наявність адекватних прийомів утримання уваги співрозмовника; наявність ціннісних орієнтацій у професійній взаємодії.

Для окреслення наступного критерію формування комунікативної культури майбутнього учителя важливе розуміння

того, що емоції – один з основних механізмів внутрішньої регуляції процесів сприймання, розуміння й оцінювання суб'єктів та ситуацій спілкування. Це забезпечить сприятливе емоційне ставлення студента до професії майбутнього вчителя та її комунікативних засад. На підставі цього вважаємо за доцільне виокремити особистісний критерій сформованості комунікативної культури. Показниками критерію є самоставлення; емпатійність; самооцінка; самоконтроль.

Мовленнєвий критерій комунікативної культури передбачає наявність системи комунікативних знань, умінь, навичок. Для цього критерію характерні такі показники: наявність вербальних і невербальних засобів спілкування; нормативність мовлення; дотримання етичних норм спілкування.

Аналіз вияву в студентів – майбутніх учителів – диференційованих показників комунікативної культури за виокремленими критеріями дає змогу дослідити динаміку її формування й характеристику рівнів її розвитку. Рівень сформованості комунікативної культури майбутніх учителів передбачає якість сукупності зазначених вище критеріїв і показників.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Формування комунікативної культури студентів вищого навчального педагогічного закладу – складний і багатоплановий процес, ефективність якого зумовлена взаємопов'язаними компонентами комунікативної культури майбутніх учителів: ціннісно-орієнтаційним; емоційно-особистісним; мовленнєво-комунікативним, інтерактивно-діяльним.

Список використаних джерел

1. Алексєнко Т. А. Формування пізнавальної активності студента в умовах блокової організації навчання. – Київ, 1995. – 25 с.
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія / А. М. Алексюк – Київ: Либідь, 1998. – 560 с.
3. Вдовіна Т. О. Модель навчання майбутніх учителів іноземної мови читання художніх текстів в аспекті міжкультурного спілкування. – Журнал “Іноземні мови”, 2004. – №4.
4. Alderson Ch. J. Assessing Reading / Ch. J. Alderson. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 398 p.
5. Alderson J. C. Language Test Construction and Evaluation / J. C. Alderson, C. Clapham, D. Wall. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 310 p.
6. Coombe Ch. A Practical Guide to Assessing English Language Learners / Ch. Coombe, K. Folse, N. Hubley. – The University of Michigan Press, 2007. – 202 p.
7. Hughes A. Testing for Language Teachers / A. Hughes. – Cambridge : Cambridge University Press, 1989. – 264 p.

References

1. Alyeksyeyenko T. A. Formuvannya piznavalnoyi aktyvnosti studenta v umovakh blokovoyi orhanizatsiyi navchannya. [Formation of cognitive activity of a student in terms of block organization of education] – Kyiv, 1995. – 25 s.
2. Alekseyuk A. M. Pedagogika vyshchoyi osvity Ukrainy. Istorya. Teoriya [Pedagogy of higher school] / A. M. Alekseyuk – Kyiv: Lybid, 1998. – 560 s.
3. Vdovina T. O. Model navchannya maybutnikh uchyteliv inozemnoyi movy chytannya khudozhnikh tekstiv v aspekti mizhkulturnoho spilkuvannya. [Model of education of future teachers] – Zhurnal “Inozemni movy”, 2004. – №4.
4. Alderson Ch. J. Assessing Reading / Ch. J. Alderson. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 398 p.
5. Alderson J. C. Language Test Construction and Evaluation / J. C. Alderson, C. Clapham, D. Wall. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 310 p.
6. Coombe Ch. A Practical Guide to Assessing English Language Learners / Ch. Coombe, K. Folse, N. Hubley. – The University of Michigan Press, 2007. – 202 p.
7. Hughes A. Testing for Language Teachers / A. Hughes. – Cambridge : Cambridge University Press, 1989. – 264 p.

Матеріали статті отражають актуальну проблему - критеріальний підхід к формуванню комунікативної культури будучих учителів засобами інтерактивних технологій. Определена роль общения как один из важных инструментов профессиональной деятельности будучих учителей. Авторы статьи определяют, что формирование комунікативної культури студентів вищого навчального педагогічного заведення - складний і багатоплановий процес, ефективність якого обумовлена взаємопов'язаними компонентами комунікативної культури будучих учителів: ціннісно-орієнтаційним; емоційно-особистісним; мовленнєво-комунікативним, інтерактивно-діяльним.

Ключевые слова: критеріальний підхід, комунікативна культура, інтерактивні технології, будучіє учителя, общение.

The article throws light upon the urgent problem - the criterion approach to the formation of communicative culture of future teachers by means of interactive technologies. The role of communication is identified as one of the important tools of future teachers' professional activity. Future teachers must have significant professional communicative potential. This quality affects the nature of their communication and consists of communicative qualities that mark the development of the ability to communicate; communicative abilities, the ability to have an initiative in

communication, the ability to emotionally respond to the status of partners in communication, the ability to self-stimulation and mutual stimulation in communication; communicative competence, knowledge of rules and rules of communication. In the context of the formation of communicative culture, future teachers consider the value-orientation component communicative culture involves the communicative experience of the outlook of the individual, which consists in actively reflecting its reality in the form of linguistic and sensual images, the ability to predict the activity, to give it a purposeful value-oriented character. The authors of the article determine that the formation of communicative culture of students of higher educational institutions is a complex and multifaceted process, the effectiveness of which is due to the interconnected components of communicative culture of future teachers: value-oriented; emotional and personal; speech-communicative, interactive-activity.

Key words: criterion approach, communicative culture, interactive technologies, future teachers, communication.

УДК 347.78.034

DOI 10.31339/2413-3329-2020-1(11)-197-199

Врабель Томаш Томашович,

кандидат філологічних наук, доцент,

Закарпатський Угорський Інститут імені Ференца Ракоці II, м. Берегово

ПІДГОТОВКА ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЯК ПОСЕРЕДНИКІВ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Стаття присвячена висвітленню проблеми професійної підготовки перекладачів, які виконують функцію посередників у комунікації представників відмінних лінгвокультур. Огляд наукової літератури містить визначення терміна «переклад» провідних дослідників-перекладознавців. Автор надає комплекс знань і вмінь, яким повинен володіти майбутній перекладач-посередник для уникнення непорозумінь і комунікативних збоїв у міжкультурній комунікації. Надається визначення міжкультурного посередника, ключові компоненти його формування та його функції у процесі міжкультурної комунікації. У статті зазначається, що у процесі навчання майбутніх перекладачів слід загострювати увагу на можливі комунікативні збої на графічному, фонетичному, морфологічному та лексичному рівнях. Автор доходить висновку, що методика викладання англійської мови студентам-перекладачам слід збагатити шляхом активного залучення у проблемні ситуації міжкультурної комунікації.

Ключові слова: переклад, лінгвокультура, міжкультурна комунікація, перекладач-посередник, комунікативні збої.

Постановка проблеми. Комунікація незалежно від виду можлива між представниками одних і тих самих або різних культур і мов. У міжкультурній комунікації (далі – МК) виникають проблеми взаєморозуміння між людьми з різним культурним досвідом. Кожен учасник може інтерпретувати повідомлення іншого відповідно до власних культурних звичаїв та очікувань. Якщо різниця між культурними звичаями комунікантів значна, імовірно хибне тлумачення думок та їх неповноцінне розуміння, що може зірвати комунікацію. МК вивчає як спілкуються люди з різним культурним походженням і як вони себе поведуть у такій комунікації. Люди, які спілкуються різними мовами, потребують спільну мову, яка допомогла б їм розуміти один одного. У таких випадках можливим способом здійснення комунікації є переклад.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Термін «переклад» немає уніфікованого визначення. А.В. Федоров розглядає переклад як «мовленнєвий твір у його співвідношенні з оригіналом у зв'язку з особливостями двох мов й належністю матеріалу до певних жанрових категорій». Автор пояснює, що «перекласти – це виразити вірно й повно засобами однієї мови те, що вже виражене раніше засобами іншої мови» [6, с. 10].

Я.І. Рецкер вважає, що «Завдання перекладача – передати засобами іншої мови цілісно й точно зміст оригіналу і при цьому зберегти його стилістичні й експресивні особливості. «Цілісність» перекладу слід розуміти як єдність форми й змісту на новій мовній основі. Якщо критерієм точності перекладу є тотожність інформації різними мовами, то цілісним (повноцінним або адекватним) можна визнати лише такий переклад, який передає цю інформацію рівноцінними засобами. Іншими словами, на відміну від переповідання, переклад повинен передавати не лише те, що виражено оригіналом, але й те як це виражено у ньому. Ця вимога стосується як перекладу усього тексту, так і окремих його частин» [4, с. 10].

А.В. Алексєєва визначає переклад як «діяльність, яка полягає у нормативному перекодуванні тексту, створеного однією мовою, у текст іншою мовою. Ця діяльність здійснюється перекладачем, який творчо обирає варіант залежно від варіативних ресурсів мови, виду перекладу, завдань перекладу, типу тексту і під впливом власної індивідуальності; переклад – це також і результат описаної вище діяльності» [1, с. 7]. Переклад – це акт не лише лінгвістичний, але й культурний, акт комунікації на межі культур. Процес перекладу завжди передбачає два аспекти – мову й

культуру, оскільки вони взаємопов'язані. Мова не лише виражає культурну реальність, але й надає їй форму. Смісл перекладу зрозумілий у тому випадку, якщо він узгоджується з культурним контекстом, у якому він вживається.

Отже, для успішного виконання перекладачем його посередницьких функцій йому, крім власне мовних знань і відповідних професійних навичок, необхідно володіти елементами «культурного тезаурусу» обох мовних спільнот, які контактують в акті комунікації. Найскладніша проблема для перекладача – це засвоєння культури, оскільки людина, яка виросла в іншому середовищі, не могла набути елементарні культурно-поведінкові стереотипи.

Мета статті: визначення поняття «переклад» в аспекті міжкультурної комунікації, виділення функцій перекладачів у міжкультурній комунікації, виявлення необхідних знань і навичок майбутніх перекладачів, а також опис методики викладання іноземної (англійської) мови студентам-перекладачам.

Результати дослідження. Процес професійної підготовки майбутнього перекладача повинен максимально враховувати вимоги діяльності студента як посередника в МК. Для досягнення цієї мети необхідно оволодіти двома взаємопов'язаними комплексами знань і вмінь, які умовно можна позначити як поведінково-процесуальний та матеріально-змістовий.

Перший комплекс містить прийняті в іншомовній культурі норми комунікативної поведінки – специфіку встановлення й підтримки зорового й голосового контакту, міміка, жести, пози, голосові модуляції та ін. Важливе місце у цьому комплексі займає тактика ведення діалогу – припустимість реплік й заперечень під час розмови із співрозмовником, а також способи невербального вираження уваги, згоди, сумніву та ін. З'єднувальною ланкою між двома комплексами є мовленнєві стереотипи загально-комунікативного призначення – привітання, звертання, моделі питання-відповідь, стандартизовані способи вираження емоцій (наприклад, задоволення, радість, жаль, розчарування, здивування), а також засоби вираження прохання, наказу, підпорядкування, відмови та інших способів прагматичного впливу.

Другий комплекс містить знання специфічних предметів, явищ і процесів, які характерні для способу життя й інтелектуального арсеналу носіїв мови, яка вивчається. Ці знання передбачають не лише засвоєння семантики відповідних одиниць, але й властивих їм конотацій, а саме лінгвокраїнознавчих конотацій

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>